

BOEKBESPREKING.

Prof. E. MARCHAL: „*Eléments de pathologie végétale appliquée à l'agronomie et à la sylviculture*”, Bibliothèque agronomique belge, no. 2, Gembloux, J. Duculot, éditeur, 1925. Prix 30 fr. belges.

In een boek van fors octavo formaat, ruim 300 blz. tellende, met talrijke, gedeeltelijk nieuwe illustraties, geeft de hoogleeraar in plantenziektenkunde van het Institut agronomique te Gembloux, directeur van het daaraan verbonden Station de phytopathologie, een overzicht van den stand van het plantkundig deel dezer wetenschap. Dit overzicht strekt zich uit over landbouw, tuinbouw en boschbouw en over de cultures van de Belgische koloniën. Zulk een boek samen te stellen in zoo kort bestek is een verdienstelijk werk. Vele honderden verhandelingen moet men elk jaar lezen om te kunnen meegaan met den snellen groei der phytopathologie, en wanneer niet zeer bekwame mannen al deze dikwijls onsamenhangende en onrijpe feiten kritisch rangschikten, zouden de ontwikkelde landbouwers en landbouwkundigen al heel moeilijk de voor hen zoo belangrijke kennis over plantenziekten kunnen verwerven.

Prof. MARCHAL heeft zijn land gedurende 30 jaar als phytopatholoog gediend; daarbij heeft hij o.a. in zijn studiën over den vlasbrand, het ontstaan der bladgallen aan Azalea's, den invloed der bemesting op 't ontstaan van plantenziekten enz. onze kennis uitgebreid en verdiept. Het voor ons liggende boek legt een nieuw getuigenis af van zijn groote werkzaamheid. Het eerste gedeelte over ziekten, door plantaardige parasieten veroorzaakt, vangt aan met de behandeling van het parasitisme uit algemeene gezichtspunten; vervolgens komen aan de orde wettelijke maatregelen, cultuur-, voorbehoed- en bestrijdingsmiddelen en de belangrijkste ziekten in de volgorde van de botanische in-deeling der parasieten. Dit gedeelte eindigt met een bespreking der z.g. virusziekten. Het tweede gedeelte van het boek is gewijd aan de ziekelijke en ongewenschte verschijnselen, die aan ongunstige invloeden van bodem en meteorologische factoren zijn toe te schrijven; verder aan de gevolgen van het verlies van organen. Een overzicht in tabelvorm van de ziekten der akkerbouw- en tuinbouwgewassen, der ooft- en woudboomen en van de cultures der koloniën besluit het boek. Hierin zijn de ziekten naar de aangetaste organen en de uitwendig zichtbare symptomen gerangschikt.

Het groote voordeel van het werk is, dat het een geheel vormt

en op vrij volledige wijze de ziekten van alle culturen behandelt; daardoor kan het gebruikt worden bij het onderwijs ook op zulke scholen, die niet uitsluitend op een engere vakopleiding gericht zijn. Het inzicht in het ontstaan der plantenziekten en de bestrijding ervan wordt levendiger als men het te behandelen materiaal kiest uit de meest leerzame gevallen en daarbij afziet van het denkbeeld om voor de landbouwrichting juist gevallen uit den landbouw, voor de tuinbouwrichting gevallen uit den tuinbouw te kiezen enz. Voor speciale gebieden bestaan speciale werken, waarvan het raadplegen gemakkelijker valt aan degenen, die aan de hand van een algemeen boek een ruimer inzicht hebben verworven.

Als tegenwicht tegen het soms overmatig gebruik van Duitse studieboeken heeft het bestudeeren van dit Fransche werk voor Nederlandsche studenten nog zijn eigenaardige voordeelen. Dat er ten slotte in détails ook niet enkele kritische opmerkingen zouden te maken zijn, wien die eenigszins de reusachtige hoeveelheid stof, die hier geboden wordt, kan overzien, zal dit verwonderen? Talrijk zijn de onjuiste voorstellingen gegeven door phytopathologen, die onrijp werk publiceerden; krijgt men niet tijdig genoeg rectificaties onder oogen, dan staat men er aan bloot zulke onjuistheden over te nemen. Enkele keeren is dit ook aan Prof. MARCHAL overkomen. Zoo is o.a. een plaat en beschrijving, betrekking hebbende op de bruine binnenbastziekte van de rubber, nog met *Phytophthora* in verband gebracht, en zijn bepaalde Ascomyceten nog ten onrechte in verband gebracht met *Botrytis cinerea*, *Helminthosporium gramineum*, *Phoma betae* en *Fusarium vasinfectum*; zoo is ook een Basidiomycet in verband gebracht met *Rhizoctonia violacea*. Dat de serehziekte tot de door bladluizen verspreide virusziekten behoort, is nog slechts hypothese. Gaarne zou ik met 't oog op gebruik in ons land nog iets gevonden hebben over de Veenkoloniale haverziekte en daaraan verwante verschijnselen en over den tropenparasiet bij uitnemendheid *Bacillus solanacearum*.

H. M. QUANJER.

Plantenziekten en Onkruiden door D. STIELTJES, Leeraar a.d. Rijkslandbouwwinterschool te Meppel. (P. NOORDHOFF, Groningen, 1925).

De heer STIELTJES heeft een waardevol werk tezamen gesteld, dat niet alleen voor het landbouwonderwijs in den meest uitgebreiden zin veel nut zal stichten, doch dat voorts een plaats

verdient in de boekenverzameling van elk belangstellend landbouwer.

Hoe veelzijdig dit werk is, moge blijken uit de inhoudsopgave. In het Algemeen gedeelte worden behandeld: weersinvloeden, bodemziekten, ziekten door meststoffen, onkruiden en giftige planten, parasitisch levende hoogere planten, schadelijke dieren; in het Bijzonder gedeelte behandelt de schrijver: aardappelziekten, graanziekten, ziekten van bieten, koolziekten, ziekten van boonen, erwten, vlas en klaver, behandeling van vruchtboomen. Al deze onderwerpen worden grondig en wat vooral van belang is, op eenvoudig-duidelijke wijze besproken, zoodat het behandelde ook voor den doorsnee-praktikus toegankelijk wordt. Bijzondere aandacht is o.a. gewijd aan de onderzoekingen over bodemziekten, zoowel wat betreft de zienswijze van HUDIG en MEYER als die van ABERSON. De kalktoestand en alles wat daarmee samenhangt, wordt uitvoerig en ik meen te mogen zeggen, op uiterst verdienstelijke wijze behandeld.

De afdeeling Onkruiden en de verdelgung daarvan levert een uitstekend overzicht van het meest wetenswaardige op dit gebied en ook hier is het boek eenvoudig en overzichtelijk gehouden, doordat de samensteller er niet meer theorie bijgehaald heeft dan hoog noodig was.

Aan de belangrijkste bepalingen der Jacht- en Vogelwet en aan de bescherming van nuttige vogels is veel aandacht geschonken.

De aardappel- en degeneratieziekten krijgen een „zeitgemässe” d.w.z. een goede beurt en toch heeft de heer S. zich ook in de betrokken hoofdstukken weten te beperken tot een beknopt, duidelijk, ook voor een ontwikkeld landbouwer verstaanbaar overzicht.

Laat ik besluiten met te zeggen, dat het boek zeer mooi en vaak zeer instructief geïllustreerd is. Het bevat naast gewone cliché-afdrukken mooie gekleurde platen. De uitvoering doet ook de firma Noordhoff eer aan.

H. LINDEMAN.

VERBETERING.

Aan het einde van mijn artikel over „Voor den boschbouw schadelijke loopkevers” staat op bl. 121 6de regel v.o.:

„Ze komen alle in Nederland voor en behooren tot de meest algemeene, middelgroote soorten”.

Dit slaat echter niet op de *Bembidion*soorten, die niet onder de middelgroote soorten gerekend mogen worden, maar tot de